

EDUCATION
BEYOND 2030

ByYouth

Globāla aptauja jauniešiem par izglītības mērķiem pēc 2030.gada

Vadlīnijas diskusiju rīkotājiem

Vecuma grupa: 15 - 18 gadi
(vidusskola)

IEVADS

1. Jauniešu izglītības un mācīšanās dienaskārtības pēc 2030.gada veidošana

2015.gadā pasaule pieņēma Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam. Ar 17 ilgtspējīgas attīstības mērķiem (IAM) visas valstis un sabiedrības apņēmas darīt vairāk un labāk, lai veicinātu mieru un labklājību cilvēkiem un planētai. Starp šiem mērķiem IAM 4 izvirzīja ambiciozus uzdevumus – „nodrošināt iekļaujošu un vienlīdzīgu kvalitatīvu izglītību un veicināt mūžizglītības iespējas visiem”.

Neraugoties uz progresu izglītības jomā kopš 2015. gada, joprojām pastāv daudzi izaicinājumi. Turklāt kopš 2015. gada pasaule ir būtiski mainījusies. Jaunais globālais konteksts un nozīmīgās tehnoloģiskās pārmaiņas liek pārdomāt izglītību un mācīšanos, lai tās labāk atbilstu jaunāko paaudžu vajadzībām.

Tuvojoties Ilgtspējīgas attīstības programmas 2030. gadam noteiktajam termiņam, ir pienācis īstais brīdis uzsākt globālu sarunu ar jauniešiem, lai veidotu jaunu izglītības un mācīšanās darba kārtību, balstītu viņu vajadzībās un nākotnes iecerēs. Šī iemesla dēļ IAM 4 Augsta līmeņa vadības komiteja – globālā lēmumu pieņemšanas institūcija izglītības jomā – pilnvaroja UNESCO un IAM 4 Jauniešu un studentu tīklu konsultēties ar jauniešiem visā pasaulē, lai izstrādātu Jauniešu izglītības un mācīšanās dienaskārtību pēc 2030.gada.

Jauniešu izglītības un mācīšanās dienaskārtība ir uz jauniešiem vērsts priekšlikumu dokuments, kurā atspoguļota jauniešu realitāte, pārmaiņas, ko viņi vēlas redzēt, un rīcība, ko viņi ir gatavi veikt, pasaulei apspriežot izglītības un mācīšanās nākotnes virzienus pēc 2030. gada.

Šī procesa ietvaros jauniešiem ir iespēja palīdzēt veidot labākas izglītības un mācīšanās iespējas nākamajām paaudzēm.

Būtiska procesa daļa ir Globālā aptauja, kas balstīta uz pieciem jautājumiem par jauniešu vēlmēm, prioritātēm un ierosināto rīcību izglītības nākotnei. Aptaujas atbildes 2026. gada oktobrī tiks apkopotas dokumentā – jauniešu izglītības un mācīšanās dienaskārtībā, kas tiks prezentēts pasaules līderiem nākamajā Globālajā izglītības sanāksmē 2027. gada sākumā. Šis dokuments kalpos par pamatu globālajiem līderiem, izstrādājot izglītības darba kārtību laikposmam pēc 2030. gada.

2. Kas ir šīs vadlīnijas un kam tās domātas?

Ikviena var piedalīties Globālajā aptaujā individuāli. Tomēr, tā kā tajā aplūkoti jautājumi ir sarežģīti un daudzi jaunieši saskaras ar šķēršļiem līdzdalībai, ir vienlīdz svarīgi radīt telpu kopīgām diskusijām un grupu pārdomām.

Tāpēc UNESCO aicina visus, kas strādā ar jauniešiem, mobilizēt savus tīklus, organizēt diskusijas par Globālās aptaujas jautājumiem un iesniegt grupas atbildi, kas atspoguļo aptaujāto jauniešu viedokļus.

Līdz ar to šis vadlīniju dokuments ir izstrādāts, lai atbalstītu jauniešu līderus, jaunatnes organizācijas, skolotājus, izglītotājus, studentu pašpārvaldes un citus partnerus strukturētu diskusiju organizēšanā par Globālās aptaujas jautājumiem, kā arī diskusiju ziņojuma sagatavošanā iesniegšanai UNESCO, izmantojot Globālās aptaujas anketu.

Īpaša uzmanība jāpievērš tam, lai nozīmīgu līdzdalību nodrošinātu tiem, kuri pārāk bieži tiek izslēgti no sabiedriskās apspriešanas procesiem. Tas attiecas, piemēram, uz bēgļiem un pārvietotām personām, jauniešiem lauku un attālos reģionos, jauniešiem ar invaliditāti, tiem, kuri neapmeklē izglītības iestādes, kā arī tiem, kurus skārusi nabadzība, diskriminācija vai krīzes situācijas. Ticamu un uz nākotni vērstu izglītības darba kārtību var izveidot tikai tad, ja tajā tiek iekļautas to cilvēku balsis, kuri visbiežāk netiek sadzirdēti.

Šis vadlīniju dokuments pieejams trīs versijās, jo Globālās aptaujas jautājumu izklāsts var būt jāpielāgo dažādām vecuma grupām un mācīšanās kontekstiem – gan skolā, gan ārpus tās:

- **11–14 gadi** (pamatskola);
- **15–18 gadi** (vidusskola);
- **19–30 gadi** (jaunieši kopumā).

Šīs vecuma grupas ir orientējošas. Jūs varat izmantot to dokumenta versiju, kas, jūsuprāt, vislabāk atbilst dalībniekiem, vai arī kombinēt vairākas versijas atkarībā no konkrētā konteksta.

3. Jauniešu un skolēnu diskusiju organizēšanas soļi

i. Iepazīstieties ar Globālo aptauju un kopējo procesu. Pirms diskusijas organizēšanas ir svarīgi pilnībā iepazīties ar Globālās aptaujas jautājumiem, konsultāciju procesa mērķiem un paredzēto rezultātu izmantošanu, lai spētu dalībniekiem skaidri un precīzi izskaidrot šī uzdevuma jēgu. Koordinatori tiek aicināti iepriekš rūpīgi pārskatīt visus atbalsta materiālus, tostarp šo vadlīniju dokumentu, aptaujas jautājumus ([1.pielikums](#)) un atskaites veidlapu ([2.pielikums](#)).

ii. Izraugieties atbilstošu mērķauditoriju un izvēlieties piemērotu laiku un vietu diskusijai. Diskusija jāorganizē tā, lai tā atbilstu iesaistīto jauniešu vecumam, kontekstam un vajadzībām. Tā var notikt, piemēram, klasē vai mācību centrā, mācību stundas laikā vai ārpusstundu aktivitātē, kā arī tiešsaistē u. c.

iii. Iepriekš informējiet un iesaistiet dalībniekus. Var izmantot komunikācijas rīkkopu, kas pieejama šajā saitē, lai veicinātu dalībnieku iesaisti. Svarīgi, lai jaunieši saprastu, kāpēc viņi piedalās diskusijā un kāds būs tās rezultāts. Ir būtiski uzsvērt, ka viņu priekšlikumi tiks iekļauti nozīmīgā globālā procesā, kura mērķis ir veidot nākotnes izglītību – šajā procesā viņiem ir iespēja reāli ietekmēt pārmaiņas.

iv. Iepazīstiet savus dalībniekus. Ja tiek organizēta atklāta diskusija, nodrošiniet nepieciešamās informācijas apkopošanu par dalībniekiem, jo iesniegumā UNESCO Globālās aptaujas veidlapā būs jānorāda demogrāfiskie dati (piemēram, valsts, vecums, dzimums, piederība neaizsargātām grupām u. c.) (skat. [Section 7 – Reporting](#))

v. Atvēliet laiku, lai sagatavotos, un radiet priekšnoteikumus nākotnes domāšanai. Ja diskusiju organizē skolotājs kā daļu no mācību procesa, ieteicams to integrēt plašākā mācību kontekstā, kur skolēni apgūst starptautiskās sadarbības, diplomātijas, solidaritātes un ilgtspējīgas attīstības jautājumus. Papildu vadlīnijas par jēgpilnu jauniešu iesaisti skolās pieejamas UNESCO rokasgrāmatā "[Meaningful youth engagement handbook: empowering schools to foster active participation and leadership](#)".

vi. Dodiet iespēju dalībniekiem iepazīties ar iesniedzamās anketas projektu. Pēc diskusijas nodrošiniet iespēju dalībniekiem pārskatīt iesnieguma melnrakstu pirms tā nosūtīšanas UNESCO.

vii. Informējiet dalībniekus pēc diskusijas. UNESCO turpmāko mēnešu laikā sniegs aktualizētu informāciju par [Jauniešu izglītības un mācīšanās dienaskārtības izstrādes procesu](#). Šo informāciju ieteicams nodot arī jauniešiem, ar kuriem notikusi konsultācija, lai viņi redzētu sava ieguldījuma turpmāko ietekmi un procesa attīstību.

DISKUSIJAS AR JAUNIEŠIEM UN SKOLĒNIEM

4. Kā sagatavot diskusiju un radīt tai piemērotu vidi

Sagatavošanās

15 līdz 18 gadus veciem jauniešiem var būt vērtīgas un atbilstošas idejas, taču dažkārt var būt grūtības brīvi izteikties, aktīvi iesaistīties vai domāt radoši un netradicionāli. Tādēļ ir ļoti svarīgi, lai moderatori būtu rūpīgi sagatavojušies diskusijas vadīšanai un radītu drošu, iekļaujošu un atbalstošu vidi neatkarīgi no tā, vai diskusija notiek klasē, kopienas telpā vai tiešsaistē.

Ja debates tiek organizētas skolā, skolotāji var vēlēties dažas nedēļas pirms pašas diskusijas ieviest vairākas ievadnodarbības, kas palīdzētu veidot kontekstu. Piemēram, gatavošanās process debatēm var būt iespēja organizēt nodarbības par politiskajām sistēmām un līdzdalību, starptautisko sadarbību, mieru un ilgtspēju (piemēram, kas ir starptautiskās organizācijas, kā tās darbojas un kāpēc tās ir svarīgas cilvēkiem un valstīm; lēmumu pieņemšanas procesi vietējā, nacionālā un starptautiskā līmenī; ilgtspējīga attīstība; miers un cilvēktiesības u.c.).

Tas ir īpaši svarīgi šai vecuma grupai, jo šie jaunieši drīzumā iegūs pilsoņa tiesības, kas ļaus viņiem balsot un pieņemt lēmumus. Ir būtiski palīdzēt viņiem izprast tādu starptautisko organizāciju kā ANO un UNESCO lomu, kā arī to, kā globālā līmenī pieņemtie lēmumi ietekmē valsts līmeņa procesus. Tas arī palīdzēs jauniešiem saprast, kādam procesam viņi sniedz savu ieguldījumu diskusijas laikā un kāda var būt tā ietekme.

Šīs tēmas var integrēt dažādos mācību priekšmetos un sasaistīt ar oficiālo mācību programmu, piemēram, pilsoniskajā izglītībā, vēsturē, ģeogrāfijā, valodu mācībās u.c.

Aptaujas jautājumi šīs vecuma grupas jauniešiem var šķist sarežģīti. Tāpēc pirms diskusijas uzsākšanas moderatoriem ieteicams sagatavot savu nodarbības vai pasākuma plānu, kurā iekļauti uzdodamie jautājumi, līdzdalības formas un diskusiju pamatnoteikumi, balstoties uz šajā vadlīniju dokumentā sniegtajiem ieteikumiem.

Diskusijas vadīšana

Ir svarīgi dalībniekiem skaidri izskaidrot:

- kāpēc viņu līdzdalība ir svarīga;
- kā viņu idejas tiks izmantotas (piemēram, lai palīdzētu uzlabot izglītību jauniešiem; paskaidrojot, kas ir ilgtspējīgas attīstības mērķi un kā šis process palīdzēs veidot nākotnes globālo izglītības dienaskārtību);
- ka nav pareizu vai nepareizu atbilžu un ka ikviena viedoklis ir jāuzklausā un jāpieņem ar cieņu;
- ka viņu atbildes palīdzēs veidot jauno globālo izglītības dienaskārtību pēc 2030. gada un ka, tā kā sarunas ir daļa no globāla konsultāciju procesa, viņu ieguldījums ne vienmēr tiks iekļauts gala dokumentā tieši tādā formā, kā tas sniegts, bet tiks apkopots un apvienots ar citu jauniešu ieguldījumiem no visas pasaules.

Lai veidotu uzticēšanos grupā, var noteikt vienkāršus noteikumus (uzklausīšana, cieņa, tiesības nerunāt). Ideālā gadījumā šie noteikumi būtu jāizstrādā kopā ar pašiem dalībniekiem. Ieteicams organizēt ideju vētru un noteikumus pierakstīt uz tāfeles vai slaida. Praksē dažas minūtes, kas veltītas šādas atmosfēras radīšanai, var palīdzēt dalībniekiem justies ērtāk un būt gatavākiem dalīties ar savām domām.

leiteicamās pieejas (pielāgojamas atkarībā no situācijas)

- Organizēt dalībniekus aplī vai citā interaktīvā izkārtojumā (piemēram, vadītā diskusijā), lai veicinātu uzklauššanu un līdzdalību.
- Sadalīt dalībniekus mazākās grupās, lai atvieglotu izteikšanos, un pēc tam aicināt pārstāvi prezentēt grupas idejas, izmantojot plakātu vai citus rīkus galveno secinājumu atspoguļošanai.
- Piedāvāt dažādus izpausmes veidus (mutiski, rakstiski, zīmējot vai izmantojot vizuālus līdzekļus), lai ikviens varētu piedalīties sev piemērotākajā veidā.
- Izmantot īsas iepazīšanās vai saliedēšanas aktivitātes (2-5 minūtes), lai mazinātu satraukumu un radītu pozitīvu noskaņojumu, kā arī paredzēt nelielas pauzes.
- Sēdēt vienā līmenī ar dalībniekiem (ja iespējams), lai mazinātu hierarhijas sajūtu un veicinātu atklātu dialogu.
- Moderatoriem jāatturas no atbilžu vērtēšanas un jāapzinās savi iespējamie aizspriedumi.

Moderators tiek aicināts pielāgot šīs pieejas konkrētajam kontekstam (kultūras, valodas, vides aspektiem) un dalībnieku profilam. Ir svarīgi saglabāt elastību un pielāgoties tam, kas konkrētajā situācijā darbojas vislabāk. Ja iespējams, procesā var iesaistīt arī jaunāku līdzmoderatoru, lai stiprinātu tuvības sajūtu un iekļaušanu.

Moderatori var padziļināt diskusiju, aicinot dalībniekus skaidrot savu viedokli, salīdzināt dažādas perspektīvas vai papildināt citu izteiktās idejas. Vienlaikus jāņem vērā kautrīgāki dalībnieki un jāiedrošina viņi iesaistīties, izrādot atzinību par viņu ieguldījumu.

5. Skolēnu/jauniešu iepazīstināšana ar tēmu un sagatavošana pārdomām par nākotnes vīziju

15 līdz 18 gadus veciem jauniešiem var šķist abstrakti iztēloties sevi pēc 20 gadiem nākotnē. Tāpat viņiem var būt izaicinoši domāt ne tikai par savu situāciju, bet arī par globālo kontekstu un citu cilvēku dzīves realitātēm.

Tāpēc pirms aptaujas jautājumu uzdošanas ir svarīgi veltīt laiku tam, lai mudinātu jauniešus domāt plašāk - ārpus sava ikdienas konteksta un nākotnes perspektīvā. Var būt noderīgi sākt ar sarunu par pasauli un to, kāda tā varētu izskatīties nākotnē, pakāpeniski virzot diskusiju uz viņu pašu realitāti un tās ietekmi uz pasaules, izglītības un mācīšanās nākotni. Šeit ir piemērs pieejai, kuru var izmantot.

1. solis. Sākt ar pārdomām par pasauli un nākotnes iztēlošanos

Moderators var sākt ar vienkāršiem un konkrētiem jautājumiem, piemēram:

- Kāda ir tava dzīve šodien, un kā tevi ietekmē apkārtējā vide un globālā vide?
- Kā dzīvo cilvēki citos kontinentos, reģionos vai valstīs? Ar ko tas atšķiras no tavas pieredzes?
- Iztēlojies savu dzīvi pēc 5 vai 10 gadiem, bet pēc tam - pēc 20 gadiem. Kas tevi darītu laimīgu?
- Ar ko šī nākotnes pasaule atšķirtos no pasaules šodien?
- Ko tu vēlētos saglabāt un ko mainīt?

2. solis: Pakāpeniski pāriet uz izglītību, mācīšanos un to ietekmi uz nākotni

Kad dalībnieki jūtas brīvi un ir izveidojuši savu redzējumu par pasauli, moderators var aicināt viņus domāt par izglītību un mācīšanos, kā arī to nozīmi vēlamās nākotnes veidošanā.

- Kā tu šobrīd vislabāk mācies?
- Kas tev rada grūtības izglītībā un mācību procesā? Ar kādiem šķēršļiem tu saskaries skolā vai mācoties?
- Kāda veida mācīšanās palīdzētu tev nākotnē dzīvot labāk? (Saisti jauniešu idejas ar reālām pasaules

problēmām, piemēram, klimata pārmaiņām, veselību vai pārtikas drošību, lai palīdzētu viņiem saprast, kā izglītība var palīdzēt risināt šos izaicinājumus.)

- Ko skolotāji varētu darīt citādi, lai tas ietekmētu tavas nākotnes karjeras izvēles?
- Ja tu būtu skolotājs, ko tu nekavējoties mainītu skolēnu mācību programmā, lai viņus labāk sagatavotu veiksmīgai nākotnei?
- Kādu emocionālo atbalstu skolotājiem vajadzētu sniegt klasē un ārpus tās, lai veicinātu labākus mācību rezultātus?
- Vai, tavuprāt, emocionālās inteligences apguve skolās palīdzētu veidot labāku mācību vidi?

Ieteikums: izmantojiet radošas pieejas

Lai veicinātu pārdomas un ideju veidošanos, ieteicams izmantot radošas aktivitātes:

- Ideālās skolas vai mācību vides izstrāde;
- Stāsta veidošana par nākotnes skolu;
- Lomu spēles vai vienkārši nākotnes scenāriji, kuros dalībnieki var iztēloties sevi dažādās situācijās.

Vizuālie materiāli var palīdzēt dalībniekiem labāk izprast jautājumus un attīstīt iztēli. Moderatori var izmantot attēlus, diagrammas vai citus vizuālos līdzekļus, lai ilustrētu jautājumus un rosinātu domāšanu. Tomēr ir svarīgi pārliecināties, ka šie materiāli neietekmē diskusiju saturu un nevirza dalībniekus uz pārāk konkrētu tēmu vai viedokli.

6. Kā uzdot jautājumus 15-18 gadus veciem jauniešiem

Jautājumu pielāgošana 15-18 gadus veciem jauniešiem

15 līdz 18 gadus veciem jauniešiem anketas jautājumi var šķist sarežģīti, ja tie tiek uzdoti tieši tā, kā tie ir formulēti. Tāpēc moderatoriem ieteicams tos pārveidot vienkāršākā, skaidrākā un konkrētākā valodā, vienlaikus saglabājot to sākotnējo nozīmi. Pazīstamu vārdu un piemēru izmantošana var palīdzēt dalībniekiem vieglāk iesaistīties diskusijā.

Moderatoriem būtu arī jāiedrošina dalībnieki ne tikai dalīties ar savu personīgo pieredzi, bet arī domāt kritiski. Tas var ietvert reālu izaicinājumu apspriešanu, ar kuriem viņi saskaras, pārdomas par to, kā darbojas pašreizējā izglītības sistēma, un savu pamatoto viedokļu paušanu.

Zemāk redzamajā tabulā sniegti piemēri, kā pielāgot jautājumus šai vecuma grupai. Šie ir tikai ieteikumi - jūs vislabāk pazīstat savu auditoriju, tāpēc droši pielāgojiet tos pēc vajadzības.

Padoms. Šie jautājumi ir ļoti plaši. Tāpēc var būt noderīgi izmantot un pielāgot [1.pielikumā](#) sniegtos skaidrojumus un papildu jautājumus (tos nepieciešamības gadījumā pārformulējot), lai iegūtu konkrētākas atbildes.

Jautājumu pielāgošanas piemēri

Aptaujas jautājums	Iespējamā pielāgotā versija 15-18 gadus veciem jauniešiem
Domājot par pasauli pēc 20 gadiem, kādu ideālo pasauli un sabiedrību tu vēlētos redzēt?	Iztēlojies sevi pēc 20 gadiem. Kāda, tavuprāt, būtu ideāla pasaule? Kā izskatītos laimīga un piepildīta dzīve?
Paturot prātā savu nākotnes redzējumu, kam būtu jāmainās izglītībā un mācīšanās procesā, lai tava paaudze un nākamās paaudzes dzīvotu labāk nekā šodien?	<p>Ko tu vēlētos mainīt tajā, ko un kā tu mācies šodien, lai nākotnē dzīvotu laimīgu un piepildītu dzīvi?</p> <p>Vai skola tevi sagatavo reālajai dzīvei? Kāpēc jā vai kāpēc nē? Ko katram skolēnam vajadzētu iemācīties pirms skolas beigšanas? Kāda, tavuprāt, ir lielākā problēma izglītībā šobrīd?</p> <p>Kādu lomu izglītībā vajadzētu spēlēt tehnoloģijām? Kā mākslīgais intelekts var palīdzēt vai traucēt mācīties? Vai tu uztver mākslīgo intelektu kā rīku vai kā iespēju krāpties? Vai tev šķiet, ka, lai gūtu panākumus, mākslīgais intelekts ir jāizmanto?</p> <p>Vai tradicionālie augstākās izglītības diplomu joprojām ir labākā izvēle jauniešiem, vai arī izglītības iestādēm vajadzētu mainīties un attīstīties?</p> <p>Vai izglītības galvenajam mērķim vajadzētu būt palīdzēt iegūt darbu un veidot karjeru, vai arī mācīt domāt, analizēt un izvērtēt pasauli?</p>
Un kas no pašreizējās izglītības un mācīšanās sistēmas būtu jā saglabā vai jāstiprina, jo tas ir svarīgi un darbojas labi?	Kas tev šobrīd patīk skolā vai citās mācību aktivitātēs? Ko vajadzētu saglabāt vai stiprināt?
Ko tu kā jaunietis būtu gatavs darīt pats vai kopā ar savu kopienu, lai uzlabotu izglītību un mācīšanos?	<p>Vai tu kādreiz esi mēģinājis kaut ko mainīt skolā, mājās vai savā apkaimē? Ko tu varētu darīt, lai uzlabotu izglītību un mācīšanās iespējas sev un citiem jauniešiem, lai viņi varētu dzīvot laimīgu un piepildītu dzīvi?</p> <p>Ko jaunieši un skolēni var darīt, lai uzlabotu izglītību savā skolā, kopienā vai valstī?</p>
Kāds atbalsts tev būtu nepieciešams un no kā, lai tava rīcība ne tikai tiktu novērtēta, bet arī radītu reālas pārmaiņas?	Kas tev būtu nepieciešams, lai īstenotu šīs idejas? Kas varētu palīdzēt (skola, ģimene, skolotāji, vietējā kopiena u.c.)?

Labā prakse diskusiju vadīšanā

- Uzrakstiet jautājumus redzamā vietā (uz tāfeles, plakāta, papīra vai ekrāna), lai atvieglotu to izpratni.
- Ja nepieciešams, sniedziet konkrētus piemērus, taču centieties saglabāt pietiekami plašu skatījumu, lai nevirzītu diskusiju uz vienu noteiktu tēmu.
- Dodiet iespēju atbildēt dažādos veidos - mutiski, rakstiski, izmantojot spēles elementus vai citas metodes.
- Izmantojiet dažādus darba materiālus, piemēram, līmlapiņas, zīmējumus un grupu diskusijas.
- Pieņemiet visas atbildes bez nosodījuma vai vērtēšanas, arī visvienkāršākās, lai dalībnieki justos droši un motivēti iesaistīties.

ZIŅOJUMA SAGATAVOŠANA

7. Kā sagatavot grupas ziņojumu?

Ziņojuma sagatavošana nozīmē tiešsaistes Globālās aptaujas veidlapas aizpildīšanu konsultētās grupas vārdā. Aptaujā skaidri jāatbild uz visiem pieciem jautājumiem un jāiekļauj pieprasītā demogrāfiskā informācija (skatīt ziņojuma veidni [2. pielikumā](#)).

Aptaujas anketā precīzi jāatspoguļo dalībnieku viedokļi, nevis diskusijas vadītāja vai organizatora uzskati. Tā mērķis ir apkopot galvenās atziņas, nevis atstāstīt visu diskusiju. Jāizvairās no nevajadzīgas atkārtotības.

Katras atbildes ieteicamais apjoms ir aptuveni 250–800 vārdu (aptuveni 8–20 teikumi). Ja tas atspoguļo pilnvērtīgu konsultāciju procesu, ir pieļaujama arī aptuveni vienas lappuses gara atbilde uz katru jautājumu.

Atbildot uz katru jautājumu, organizatoriem jāizceļ gan idejas, kuras guvušas plašu atbalstu, gan nozīmīgi viedokļi, kurus paudušas konkrētas grupas (piemēram, meitenes, bēgļi, jaunieši ar invaliditāti vai lauku reģionu jaunieši). Šie viedokļi skaidri jānorāda, lai atspoguļotu uzskatu daudzveidību.

Ziņojumam jāsniedzas tālāk par vispārīgiem novērojumiem un jāietver dalībnieku konkrēti priekšlikumi. Īpaši svarīgi ir skaidri un konkrēti fiksēt:

- kādas pārmaiņas jaunieši vēlas redzēt;
- kādas rīcības viņi uzskata par nepieciešamām;
- kādas saistības vai apņemšanās viņi paši ir gatavi uzņemties.

Šie elementi ir īpaši vērtīgi, apkopojot rezultātus un veidojot nākotnes **Jauniešu izglītības un mācīšanās dienaskārtību**.

1. PIELIKUMS – APTAUJAS JAUTĀJUMU SKAIDROJUMS

Šie ir galvenie aptaujas jautājumi, uz kuriem būs jāsniedz atbildes. Pie katra jautājuma atradīsiet papildu informāciju par to, kāda veida atbilde tiek sagaidīta.

Papildjautājumus un skaidrojumus var pielāgot, vienkāršot vai pārformulēt atkarībā no konteksta un dalībniekiem. To mērķis ir palīdzēt izprast galveno jautājumu, nevis ierobežot diskusiju.

1. jautājums. Domājot par pasauli pēc 20 gadiem, kāds ir tavs redzējums par ideālu pasauli un sabiedrību, kurā tu vēlētos dzīvot?

Jautājuma konteksts

Šis jautājums aicina domāt plašāk par izglītību un mācīšanos. Mēs vēlamies dzirdēt tavu redzējumu par ideālu pasauli, kurā tu varētu pilnībā īstenot savu potenciālu un baudīt piepildītu personīgo un profesionālo dzīvi.

Jautājumi pārdomu veicināšanai (nav nepieciešams atbildēt uz visiem)

- Kādi apstākļi un iezīmes padarītu tavu dzīves vidi pozitīvāku un laimīgāku?
- Kā izskatītos sabiedrība, kurā tu un citi cilvēki varētu pilnvērtīgi attīstīties gan personīgi, gan profesionāli?
- Kuras jauniešu grupas šobrīd saskaras ar grūtībām dzīvot laimīgu dzīvi, un kāpēc?
- Kādas pārmaiņas savā apkārtnē tu vēlētos redzēt, lai tu un citi jaunieši varētu dzīvot laimīgāk?
- Kādam būtu jābūt pirmajam prioritārajam pārmaiņu virzienam, un kāpēc?
- Kas šobrīd darbojas labi un būtu jāsauglabā vai jāpaplašina?

2. jautājums. Paturot prātā savu redzējumu, kam būtu jāmainās izglītībā un mācīšanās procesā, lai tava paaudze un nākamās paaudzes dzīvotu labāk nekā šodien?

Jautājuma konteksts

Šis jautājums aicina domāt par izglītību un mācīšanos. Ar to netiek saprasta tikai skola, bet arī visa mācīšanās, kas notiek mājās, kopienās, tiešsaistē, darbā vai jebkur citur.

Aicinām pārdomāt:

- ko ir svarīgi apgūt;
- kā būtu jāmācās;
- kas palīdz mācīties veiksmīgi.

Atbildē koncentrējieties uz to, kas būtu jāmaina, lai īstenotu savu redzējumu par izglītību.

Jautājumi pārdomu veicināšanai (nav nepieciešams atbildēt uz visiem)

- Kuri pašreizējās izglītības un mācīšanās pieredzes aspekti ir vērtīgi un noderīgi, un kā pietrūkst?
- Kas visvairāk būtu jāmaina un kādā veidā: mācību saturs (ko māca), mācīšanās process (kā māca) vai mācību vide (kur un ar ko māca)?
- Kādas zināšanas, prasmes, vērtības un attieksmes jauniešiem vairāk nepieciešamas, lai sagatavotos reālajai dzīvei un nākotnei?
- Kā nodrošināt, lai ikviens varētu mācīties un izbaudīt mācīšanos, nesaskaroties ar šķēršļiem savā dzīvē?
- Kādi ir tavi sapņi par izglītību un mācīšanos? Esi pēc iespējas radošāks!

3. jautājums. Kas no pašreizējās izglītības un mācīšanās sistēmas būtu jā saglabā vai jāstiprina, jo, tavuprāt, tas ir svarīgi un darbojas labi?

Jautājuma konteksts

Iepriekšējā jautājumā tika lūgts aprakstīt, ko tu vēlētos mainīt izglītībā un mācīšanās procesā. Šajā jautājumā vēlamies uzzināt, kas, tavuprāt, pašreizējā sistēmā darbojas labi un būtu jā saglabā vai jāstiprina. Kāpēc tas ir svarīgi un kā to varētu attīstīt?

Jautājumi pārdomu veicināšanai (nav nepieciešams atbildēt uz visiem)

- Kas tev patīk pašreizējā mācību procesā un, tavuprāt, darbojas labi, tāpēc būtu jā saglabā vai jāstiprina?
- Kuras skolas vai mācīšanās pieredzes daļas liek tev justies atbalstītam un motivētam mācīties, un tādēļ būtu saglabājamas arī nākotnē?
- Kādas pašreizējās mācīšanās metodes, cilvēki vai vide tev palīdz visvairāk, un kā tās būtu jāstiprina, lai ieguvēji būtu visi izglītojamie?

4. jautājums. Ko tu kā jauniešs būtu gatavs darīt pats vai kopā ar savu kopienu, lai uzlabotu izglītību un mācīšanos?

Jautājuma konteksts

Tagad, kad esi pārdomājis, kas izglītībā un mācīšanās procesā būtu jā saglabā, jāuzlabo vai jāmaina, ir svarīgi apzināties, kāda rīcība nepieciešama, lai šīs pārmaiņas īstenotu.

Skolotājiem, vecākiem un politikas veidotājiem šajā procesā ir nozīmīga loma. Taču arī jauniešiem ir iespēja ietekmēt pārmaiņas un veidot tādu izglītību un mācīšanos, kādu viņi vēlas redzēt.

Ja nepieciešams, vari nošķirt:

- darbības, kuras vari īstenot pats;
- pārmaiņas, kuru īstenošanai nepieciešams citu cilvēku vai organizāciju atbalsts.

Šis jautājums aicina domāt par konkrētām darbībām, kuras esi gatavs veikt pats vai kopā ar vienaudžiem, ģimeni vai kopienu, lai īstenotu savu redzējumu par izglītību un mācīšanos.

Jautājumi pārdomu veicināšanai (nav nepieciešams atbildēt uz visiem)

- Kādas konkrētas darbības tu vai tava grupa jau veicat vai būtu gatavi veikt, lai īstenotu savu redzējumu par izglītību un mācīšanos?
- Kādas jauniešu stiprās puses, prasmes vai resursi varētu palīdzēt virzīt pārmaiņas izglītībā?
- Kā jūs saprastu, ka jūsu rīcība rada reālu un nozīmīgu ietekmi?
- Ja jūsu apņemšanās tiktu pilnībā īstenota, kas mainītos izglītojamajiem jūsu kopienā?

5. jautājums. Kāds atbalsts tev būtu nepieciešams un no kā, lai tava rīcība tiktu netikai uzklaušta, bet arī radītu reālas pārmaiņas?

Jautājuma konteksts

Tagad, kad esi aprakstījis, ko esi gatavs darīt, lai veidotu nākotnes izglītību un mācīšanos, ir svarīgi noteikt, kādi apstākļi, sistēmas un sadarbības mehānismi nepieciešami, lai jauniešu iniciatīvas būtu iespējamas un tām būtu reāla ietekme.

Ja iespējams, nošķir:

- to, ko jaunieši var paveikt paši;
- to, ko iespējams sasniegt tikai ar citu iesaistīto pušu atbalstu.

Jautājumi pārdomu veicināšanai (nav nepieciešams atbildēt uz visiem)

- Kāpēc dažkārt ir grūti iesaistīties, pat ja tu to vēlies? (piemēram, laika trūkuma, izmaksu, informācijas trūkuma, drošības, pieejamības, uzticēšanās, sistēmisku šķēršļu vai kultūras normu dēļ)
- Kā skolas, kopienas, valdības, institūcijas vai starptautiskās organizācijas varētu labāk atbalstīt jauniešu līdzdalību?
- Kādas sistēmas, procesi vai struktūras nepieciešamas, lai jauniešu viedokļi nepaliktu tikai „uzklausīti”, bet tiktu ņemti vērā politikas un rīcības veidošanā?
- Kādi resursi nepieciešami, lai jūsu iniciatīvas būtu ilgtspējīgas? (piemēram, laiks, mentorings, informācija, telpas, sadarbības tīkli un kontakti)
- Kādi sadarbības partneri vai atbalstītāji būtu vissvarīgākie, lai jūsu apņemšanās izdotos īstenot?

2. PIELIKUMS – Aptaujas anketa

Angļu valodā aizpildi anketu un iesniedz: <https://forms.office.com/e/vENsEqh4Pt> līdz 20.septembrim.

Ja anketu aizpildīsi latviešu valodā, lūdzam to nosūtīt uz programmas@unesco.lv līdz 17. septembrim.

Background information for Group Responses/Pamatinformācija par grupas atbildēm

- Name and position of person filling the questionnaire/ Vārds, uzvārds un amats personai, kas aizpilda anketu**
- Email of person filling the questionnaire/E-pasta adrese personai, kas aizpilda anketu**
- Secondary email of the organization/school/ E-pasta adrese institūcijai vai skolai, ko pārstāv grupa**
- Country where the consultation took place (current location)/ Valsts, kurā notika diskusija**
- Participants' countries of origin / nationalities (multiple possible)/ Dalībnieku tautība vai izcelsmes valsts**
(If participants include multiple countries of origin/nationalities (e.g., refugee or displacement contexts), please list all that apply./ Ja dalībniekiem ir dažāda izcelsmes valsts vai pilsonība, piemēram, bēgļu vai pārvietoto personu kontekstā, lūdzu, norādiet visas attiecināmās valstis.)
- How many young people did you consult before responding to the survey ?/ Iesaistīto jauniešu skaits**
Boys/young men: _____ Girls/young women: _____ Non-binary/unknown: _____
Zēni/jaunieši: _____ Meitenes/jaunietes: _____ Nebinārs/nav zināms: _____
- What was the age distribution of the consulted youth? (indicate the percentage per each age group)/ Kāds bija jauniešu vecums? (jānorāda procentuālais skaits vecuma grupas pārstāvju)**
  - 11 – 14 gadi: _____
  - 15-18 gadi _____
  - 19-30 gadi: _____
- What was the setting of the consultation? (Select all that apply) Kāds bija diskusijas formāts? (Select all that apply/ Atzīmējiet visus atbilstošos variantus.)**
  - Online meeting for members of my organisation/school/ Tiešsaistes tikšanās manas institūcijas/skolas dalībniekiem
  - In-person meeting for members of my organisation/school/ Klātienē tikšanās manas institūcijas/skolas dalībniekiem
  - School curricular activity/ Skolas mācību procesa aktivitāte
  - School extracurricular activity/ Skolas ārpusstundu aktivitāte
  - University-led discussion/ Universitātes organizēta diskusija
  - Meeting with beneficiaries of a programme/ Tikšanās ar programmas dalībniekiem vai labuma guvējiem
  - Consultation of refugees or displaced persons in camp or a school/ Konsultācija ar bēgļiem vai pārvietotām

personām nometnē vai skolā

- Discussion with friends/ Diskusija ar draugiem
- Other/Cits _____

9. Did any participants identify as part of any of the following UN-defined vulnerable groups?/

Vai kāds no dalībniekiem identificēja sevi kā piederīgu kādai no turpmāk minētajām ANO definētajām mazāk aizsargātajām grupām?

(Select all that apply/ Atzīmējiet visus atbilstošos variantus.)

- None of the participants identified as part of these groups/ Neviens no dalībniekiem neidentificēja sevi kā piederīgu kādai no šīm grupām
- Indigenous peoples/ Pirmiedzīvotāji
- National or ethnic minority/ Nacionālās vai etniskās minoritātes
- Religious minority/ Reliģiskās minoritātes
- Linguistic minority/ Valodu minoritātes
- Youth in conflict-affected areas/ Jaunieši konfliktu skartās teritorijās
- Refugee, asylum-seeker, internally displaced person/Bēgļi, patvēruma meklētāji vai valsts iekšienē pārvietotas personas
- Persons with disabilities/Personas ar invaliditāti
- Roma, Sinti and Travelers/Romi, sinti un ceļotāju kopienu pārstāvji
- LGBTIQ+ persons/LGBTIQ+ personas
- Prefer not to say/ Nevēlējās atbildēt

10. Provide more information on how you consulted the youth. Lūdzu, sniedziet papildu informāciju par to, kā tika organizēta jauniešu konsultācija.

Please provide as much information as possible about the context of the consultation, the participants, how it took place (e.g. online or in person), when it was conducted and for how long, the facilitation etc.

Pēc iespējas detalizētāk aprakstiet diskusijas kontekstu, dalībniekus, norises formātu (piemēram, tiešsaistē vai klātienē), norises laiku un ilgumu, diskusijas vadīšanas procesu un citus būtiskus aspektus.

Survey questions/ Aptaujas jautājumi

Question 1: Looking at 20 years from now, what is your vision of the ideal world and society you would like to be living in?

1. jautājums. Domājot par pasauli pēc 20 gadiem, kāds ir tavs redzējums par ideālu pasauli un sabiedrību, kurā tu vēlētos dzīvot?

Question 2: Keeping your vision in mind, what should change in education and learning, so that your generation and future generations can live better than now?

2.jautājums. Paturot prātā savu redzējumu, kam būtu jāmainās izglītībā un mācīšanās procesā, lai tava paaudze un nākamās paaudzes dzīvotu labāk nekā šodien?

Question 3: And what should be kept or strengthened from the current education and learning system because you believe is important and working well?

3.jautājums. Kas no pašreizējās izglītības un mācīšanās sistēmas būtu jā saglabā vai jāstiprina, jo, tavuprāt, tas ir svarīgi un darbojas labi?

Question 4: What would you – as a young person – be committed to do on your own or together with your community to change education and learning for the better?

4.jautājums. Ko tu kā jauniešs būtu gatavs darīt pats vai kopā ar savu kopienu, lai uzlabotu izglītību un mācīšanos?

Question 5: What support would you need, and from whom, so that your action is not only acknowledged, but can make a real difference?

5.jautājums. Kāds atbalsts tev būtu nepieciešams un no kā, lai tava rīcība tiktu ne tikai uzklausi, bet arī radītu reālas pārmaiņas?

EDUCATION BEYOND 2030

ByYouth

Šo vadlīniju dokumentu kopumu izstrādāja jauniešu grupa no ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķa Nr. 4 (SDG 4) Jauniešu un studentu tīkla, UNESCO Asociēto skolu tīkla skolotāji un UNESCO darbinieki:

Giulliana Borges Lopes, Pherton Casimir, Ejike Chukwunyere, Tamara Ciobanu, Blessing Tunde Dada, Nour Dhiia Aldulaimy, Maya Hammoud, Lauren Hartlein-Sowa, Lamin S. Jatta, Ellie Lee, Luís Nunes; Marco Pasqualini, Dianna Ramnath, Arissa Roy, Hannah Ruhland, Labeb Saleh Obaid Yusr, Mamoon Tajamal, Vanuhi Vanesyan, Mami Umayahara, Sabrina Yassine.

Seko jiet līdz i jaunumiem:

@Education2030UN #LeadingSDG4

<https://www.unesco.org/sdg4education2030/>

